

РЕЦЕНЗІЯ

**офіційного рецензента, кандидата медичних наук, доцента ЗВО
кафедри внутрішньої та сімейної медицини ВНМУ ім. Пирогова,**

Чернової Інни В'ячеславівни

на дисертацію

Яцюка Сергія Олександровича

на тему:

«Оптимізація ведення *Helicobacter pylori*-асоційованих захворювань у загальнолікарській практиці шляхом імплементації клінічних настанов та модифікації ерадикаційної терапії», подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.176, що утворена згідно з наказом ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова № 74 від 01 травня 2026 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 10 від 30 квітня 2026 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Ступінь актуальності обраної теми.

Інфекція *Helicobacter pylori* є однією з найпоширеніших хронічних бактеріальних інфекцій людства, яка вражає значну частину населення земної кулі та виступає провідним етіологічним чинником розвитку хронічного гастриту, виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки, MALT-лімфоми, а також раку шлунка, який офіційно класифіковано як канцероген першого класу. Незважаючи на розробку та регулярне оновлення авторитетних міжнародних консенсусів (Маастрихт VI / Флорентійський, Котська глобальна угода), ефективність лікування асоційованих з *H. pylori* захворювань у реальній клінічній практиці стрімко знижується. Це пов'язано з глобальним та прогресуючим зростанням стійкості мікроорганізму до ключових

антибактеріальних препаратів (насамперед кларитроміцину, метронідазолу та левофлоксацину), що нівелює ефективність стандартних схем терапії.

У сучасних умовах первинна ланка медичної допомоги виступає головним форпостом у менеджменті гелікобактер-асоційованих патологій. Саме від лікарів загальної практики — сімейної медицини залежить своєчасна діагностика, диференційований підхід до функціональної диспепсії, а також призначення коректних та комплаєнтних режимів ерадикації. Проте, як свідчать дані світового та вітчизняного моніторингу, існує суттєвий розрив (так званий «гар») між теоретичними вимогами клінічних настанов та реальним рівнем обізнаності й практичної діяльності сімейних лікарів. Лікарі первинної ланки нерідко припускаються помилок, призначаючи застарілі або нераціональні схеми терапії, необґрунтовано направляють пацієнтів на інвазивні обстеження без наявності симптомів «тривоги», або ж ігнорують потребу у верифікації успішності лікування неінвазивними методами.

Додатковою серйозною проблемою сучасної гастроентерології є незадовільний комплаєнс пацієнтів. Схеми ерадикації, які вимагають одночасного прийому великої кількості медикаментів (особливо вісмут-вмісна квадротерапія), часто супроводжуються розвитком небажаних побічних ефектів, насамперед антибіотик-асоційованого синдрому та розладів мікробіоти кишечника, що змушує хворих самовільно припиняти лікування. У зв'язку з цим оптимізація стандартних режимів ерадикації шляхом включення ад'ювантних мікробіом-спрямованих засобів (синбіотиків) для покращення переносимості та підвищення відсотка успішного лікування є патогенетично обґрунтованим і перспективним напрямком.

Довготривалий моніторинг змін у підходах лікарів ЗП-СМ, оцінка впливу засобів безперервного професійного розвитку на якість надання медичної допомоги за період з 2018 по 2024 роки, а також клініко-статистичне обґрунтування застосування модифікованої квадротерапії першої лінії у поєднанні з багатофакторним прогнозуванням результатів лікування визначають високу актуальність, наукову новизну та безпосередню практичну значущість

дисертаційного дослідження Яцюка С.О. для вітчизняної системи охорони здоров'я.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційна робота Яцюка Сергія Олександровича виконана на високому науковому рівні, адже дисертантом здійснено цілісний огляд сучасних літературних джерел за темою роботи, чітко сформовані мета та завдання роботи. Під час виконання роботи були використані сучасні біохімічні, інструментальні та статистичні методи дослідження.

Головною метою дисертаційного дослідження здобувач обрав вивчення обізнаності лікарів загальної практики – сімейної медицини діагностики, диференціальної діагностики та лікування інфекції *Helicobacter pylori* та удосконалення наявних схем ерадикації.

Дисертаційне наукове дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри внутрішньої та сімейної медицини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова «Оцінка сучасного стану поширеності найбільш поширених захворювань на первинній ланці надання медичної допомоги та розробка заходів щодо їх превенції» (номер держреєстрації 0124U002527). Автор – співвиконавець цієї науково-дослідної роботи.

За результатами дисертаційної роботи публіковано 7 наукових робіт за темою дисертації, з них: 4 наукові статі відповідають пп. 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішень разової ради закладу вищої освіти наукової установи про присудження доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (зі змінами); 3 тези доповідей в матеріалах наукових конференцій.

Оформлення дисертації виконано згідно вимог чинного національного законодавства.

Обсяг дисертації становить 160 сторінок друкованого тексту, містить 6 таблиць і 31 рисунок. Дисертація має наступні основні структурні елементи: титульний аркуш; анотація; зміст; перелік умовних позначень, символів,

одиниць, скорочень і термінів; основна частина; список використаних джерел, додатків. Основна частина дисертації складається із вступу, огляду літератури, розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків і практичних рекомендацій. Список використаних джерел оформлений в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків у відповідності з чинним національним законодавством і містить 144 джерел, з них 26 – кирилицею і 118 – латиницею.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукові положення дисертації характеризуються високим рівнем новизни та містять низку вперше отриманих даних:

1. Вперше на основі довготривалого моніторингу (2018–2024 рр.) оцінено еволюцію підходів лікарів первинної ланки до менеджменту інфекції *H. pylori*. Доведено виразну позитивну динаміку у зниженні частоти некоректних призначень.
2. Вперше статистично обґрунтовано взаємозв'язок між безперервним професійним розвитком лікарів (участю в тематичних майстер-класах) та якістю реального виконання вимог протоколів щодо діагностики й лікування кислотозалежних патологій.
3. Клінічно доведено, що додавання мультиштамового синбіотика до стандартної квадротерапії першої лінії достовірно підвищує рівень ерадикації.
4. Вперше побудовано багатофакторну прогностичну модель успішності антигелікобактерної терапії, де вживання синбіотика визначено найсильнішим незалежним предиктором успіху.

В опублікованих наукових роботах за темою дисертації автором було повністю викладено результати дисертаційного дослідження, наукові положення, висновки і практичні рекомендації, які випливають із них.

Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Результати дисертаційного дослідження, наукові положення, висновки та рекомендації сформульовані у дисертації є науково обґрунтованими, адже базуються на достатній кількості клінічних обстежень. Робота в цілому подана як суцільне закінчене наукове дослідження та присвячена вивченню коректності ведення пацієнтів з *Helicobacter pylori* лікарями загальної практики – сімейної медицини та пошуку шляхів підвищення успішності схем ерадикації.

Методи досліджень, що використані в роботі, є сучасними, інформативними та адекватними відповідно до поставлених задач.

Статистична обробка первинного цифрового матеріалу проведена коректно з адекватним застосуванням параметричних та непараметричних методів. Підтверджена статистична значимість отриманих результатів з необхідною надійністю.

Назва дисертації відповідає її змісту. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що містяться в дисертації науково обґрунтовані, базуються на фактичних даних, є логічним підсумком отриманих результатів клінічних та експериментальних досліджень.

Наукові положення базуються на аналізі великого масиву джерел літератури, включаючи провідні дослідження з обраної проблематики в рецензованих фахових виданнях. Висновки та рекомендації засновані на опрацьованих автором даних власного дослідження з проведенням статистичного аналізу, що підтверджує їх достовірність. Дисертантом було опановано належні методи статистичного аналізу, що дозволило якісно опрацювати отримані дані та порівняти їх з наявними даними, опублікованими у літературних джерелах.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Аналіз матеріалів дисертаційної роботи Яцюка Сергія Олександровича дозволяє констатувати, що поставлене наукове завдання виконано в повному обсязі, а сам здобувач продемонстрував високий рівень володіння сучасною методологією наукової діяльності. Автором продемонстровано зрілість наукового мислення, вміння чітко формулювати мету, задачі дослідження та послідовно вирішувати їх на кожному етапі наукового пошуку.

Здобувач виявив глибокі знання сучасної світової та вітчизняної наукової літератури за темою дослідження, що дозволило йому критично оцінити існуючі підходи до менеджменту інфекції *H. pylori* та виявити ключові прогалини у знаннях і практиці лікарів первинної ланки охорони здоров'я.

Методологія наукової діяльності здобувача базується на принципах доказової медицини та комплексному підході, що поєднує в собі кілька взаємопов'язаних етапів дослідження:

1. Оволодіння методикою анкетування та проведення масштабного довготривалого моніторингу (у 2018–2024 рр.) дозволило автору об'єктивно оцінити динаміку професійної обізнаності 359 лікарів ЗП-СМ. Це підтверджує вміння дисертанта працювати з великими масивами даних та виявляти закономірності у впровадженні клінічних настанов.
2. Дисертант успішно застосував методологію як ретроспективного, так і проспективного клінічних досліджень, що відповідає найвищим стандартам планування наукових праць у медицині.
3. Обґрунтування та практичне впровадження модифікованої схеми квадротерапії з додаванням мультиштамового синбіотика свідчить про глибоке розуміння здобувачем клінічної фармакології, мікробіоценозу кишечника та патогенетичних механізмів розвитку антибіотик-асоційованих ускладнень.

Самостійно, на високому рівні обґрунтував доцільність роботи, сформулював мету та результати досліджень, провів інформаційний пошук,

літературний огляд, розробив дизайн дослідження, провів статистичну обробку отриманих даних, їх аналіз та узагальнення. Усі методи, використані в роботі, є сучасними та дозволяють отримати належні дані для статистичного аналізу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження Яцюка С.О. є надзвичайно вагомою для реального сектору охорони здоров'я, оскільки запропоновані автором рішення безпосередньо спрямовані на підвищення якості надання медичної допомоги на первинній ланці та оптимізацію витрат системи охорони здоров'я.

- На основі детального аналізу тактики ведення пацієнтів із диспепсичними проявами обґрунтовано доцільність чіткої диференціації типу функціональної диспепсії у загальнолікарській практиці. Це дозволяє практикуючим лікарям уникати призначення надлишкових, коштовних та інвазивних методів дослідження за відсутності об'єктивних симптомів «тривоги».
- Для широкого впровадження у практичну медицину запропоновано та клінічно доведено високу терапевтичну ефективність модифікованої схеми лікування Н. pylori-асоційованих захворювань. Схема передбачає включення сучасного мультиштамового синбіотика до стандартної 10-денної вісмут-вмісної квадротерапії першої лінії. Такий підхід дозволив підняти рівень успішної ерадикації.
- Практичне застосування розробленої ад'ювантної схеми із синбіотиком забезпечує статистично значуще зниження частоти та вираженості антибіотик-асоційованих розладів шлунково-кишкового тракту, мінімізує прояви дисбіозу кишечника та суттєво покращує переносимість лікування пацієнтами, що запобігає самовільному перериванню ними курсу терапії.
- Розроблена автором багатofакторна математична модель надає лікарю первинної ланки зручний клінічний інструмент для прогнозування

ймовірності успіху або невдачі ерадикаційної терапії ще до початку лікування, спираючись на індивідуальні предиктори пацієнта.

- Результати багаторічного моніторингу знань лікарів та доведена ефективність впливу короткострокових навчальних заходів (майстер-класів, семінарів) слугують науково обґрунтованим підґрунтям для оптимізації та реформування програм післядипломної підготовки та тематичного удосконалення сімейних лікарів. Це дозволяє цілеспрямовано долати виявлені дефекти в реалізації міжнародних протоколів лікування.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дослідження використовуються на практиці лікарями Товариства з обмеженою відповідальністю Лікувально – діагностичного центру Меділюкс м. Вінниця; Комунального неприбуткового підприємства "Бершадський ЦПМСД"; Комунального неприбуткового підприємства "Бершадська ОЛЛЛ Бершадської міської ради".

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

У дисертаційній роботі та у наукових публікаціях із використанням результатів дослідження не виявлено ознак порушення академічної доброчесності.

Рукопис дисертації Яцюка С.О. на тему: «Оптимізація ведення *Helicobacter pylori*-асоційованих захворювань у загальнолікарській практиці шляхом імплементації клінічних настанов та модифікації ерадикаційної терапії» обсягом 160 сторінок друкованого тексту було перевірено на плагіат програмним засобом «Strike Plagiarism». Рівень оригінальності становить 91,25 %. За перевіркою посилок комп'ютерною програмою визначено, що наявні окремі співпадіння з власними публікаціями, термінологією, посиланнями на літературу та загальноживаними фразами.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Узагальнюючи вищенаведене, слід відзначити, що дисертаційна робота **Яцюка Сергія Олександровича** на тему «Оптимізація ведення *Helicobacter pylori*-асоційованих захворювань у загальнолікарській практиці шляхом імплементації клінічних настанов та модифікації ерадикаційної терапії» є завершеною самостійною кваліфікованою науковою працею.

Робота представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» оформлена відповідно до Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», за своєю актуальністю, науковою новизною та практичним значенням отриманих результатів є закінченою, самостійною науковою роботою, що виконана на високому науково-методичному рівні та цілком задовольняє вимоги, що ставляться Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами), Яцюк Сергій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

доцент ЗВО кафедри
внутрішньої та сімейної медицини
ВНМУ ім. М.І. Пирогова
кандидат медичних наук, доцент

Інна ЧЕРНОВА